

บทที่ 4

การเปลี่ยนแปลงเสียงจากภาษาบาลี - สันสกฤต
มาเป็นเสียงภาษาดั้งนครศรีธรรมราช

การที่วรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชรับเอาภาษาบาลี - สันสกฤตมาใช้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เพราะธรรมชาติของภาษาทั้งสองไม่เหมือนกัน คือ ภาษาบาลี - สันสกฤตจัดอยู่ในกลุ่มภาษามีวิภक्तिปัจจัย (พระยาอนุมานราชธน 2516 : 49) ส่วนภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มภาษาคำโดด (พระยาอนุมานราชธน 2516 : 80) และเสียงของภาษาดั้งนครศรีธรรมราชและเสียงของภาษาบาลี - สันสกฤตมีอยู่บางเสียงที่ไม่เหมือนกัน ดังที่ศาสตราจารย์บรรจบ พันธุเมธา (บรรจบ พันธุเมธา 2489 : 32) ใ้กล่าวไว้ว่า

การที่คำในภาษาบาลี - สันสกฤตที่ใช้ในภาษาไทยไม่อาจจะคงรูป เสียง และ ความหมายให้ตรงตามภาษาเดิมทุกคำไป การที่รูปเสียงกลายจากเดิมไปนั้น เป็นเพราะ หูฟังไม่ชัดบ้าง และปากออกเสียงไม่ชัด หังไม่พยายามฝืนบ้าง นอกจากนั้นผู้รับภาษามาใช้ยังพยายามให้เพราะ และสะดวกแก่การออกเสียงด้วย หังที่จริงก็ดำเนินไปตามกฎธรรมชาติของภาษา ที่ภาษาจะยอมรับแต่เสียง ที่สามารถออกเสียงได้ถูก ถนัด คำใด ออกเสียงไม่ไ้ก็คายไปหรือไม่ก็ต้องเพี้ยนไปตามเสียงอื่น

ในบทนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเสียงภาษาบาลี - สันสกฤต มาเป็นเสียงภาษาดั้งนครศรีธรรมราช จากวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่นำมาศึกษามีการเปลี่ยนแปลงใน 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ คือ การที่เสียงสระภาษาบาลี - สันสกฤตเปลี่ยนแปลงไป เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช การเปลี่ยนแปลงเสียงสระจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นเสียงภาษาดั้งเดิมนครศรีธรรมราชในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช มีอยู่ 11 วิธี คือ

ก. การยักเสียง คือ การที่สระเสียงสั้นของภาษาบาลี - สันสกฤตกลายมาเป็นสระเสียงยาว (บรรจบ พันธุมเมธา 2518 : 116) การยักเสียงสระภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นสระภาษาดั้งเดิมนครศรีธรรมราชมีอยู่ 5 ลักษณะ คือ

1. การกลมกลืนเสียง คือ การที่เสียงสองเสียงอยู่ใกล้กันเสียงหนึ่งจะกลายเป็นเสียงคล้ายกันหรือเหมือนกันกับอีกเสียงหนึ่ง (พระยาอนุমানราชธน 2516 : 156) วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ กล่าวว่า (วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ 2526 : 15) "การกลมกลืนเสียง คือ การที่เสียงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมหรือตามเสียงใกล้เคียง" การยักเสียงในลักษณะกลมกลืนเสียงจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นเสียงภาษาดั้งเดิมนครศรีธรรมราช ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชเท่าที่ปรากฏมี 2 ลักษณะคือ

ก) การกลมกลืนเสียงตามเสียงที่นำมาจากข้างหน้า (Progressive Assimilation) คือ ลักษณะที่พยางค์หน้าเป็นสระเสียงยาวมีอำนาจยักเสียงสระเสียงสั้นของพยางค์หลังให้เป็นสระเสียงยาวด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชิววิคการ	ป. ชิวติกาล
ชูลิย	ส. จูลี
ปุรภีหิย	ส. ปุรวูวิจิ
ชูมิย	ป. ส. ภูมิ
ภักภาธีราช	ป. ภกุกาธีราช

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
मारविका	ป. มาณวิกา
ราชาก็เสก	ป. ราช อภิเสก
ยาคคี	ป. ส. ชาติ
ราชู	ส. ราชู
สารีกา	ป. สาลิกา
สาหมาน , สาหมาร	ส. สามนุษ
สูกา	ป. โสก
อชาดู	ป. ชาดู
อาหยู	ป. อายู

ข) การกลมกลืนเสียงตามเสียงที่ตามมาข้างหลัง (Regressive Assimilation) คือ การที่สระพยางค์หลังเป็นสระเสียงยาวมีอำนาจทำให้สระของพยางค์หน้าเป็นสระเสียงยาวไปด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กัรณา	ป. กรุณา
กามदान	ป. กมฺมฏฺจาน
กัณนหฺรา , กัณฺหรี	ป. กัณฺร , กัณฺรี
กูหนาน	ป. ส. กูมาร
ขันธำเสมา	ป. ขนฺธสีมา
จัตุมาหา	ป. ส. จตุมาหา
จานทาน	ป. จญฺทาล

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชินนะสัย	ป. ชินสีห
หักชีนา	ป. ทกฺขินา
ทีกา	ป. ฐิกา
ชูบาช	ป. ส. อุปาช
นิกหา	ป. นิฆทา
นัทาร	ป. นัทาน
นัรภาร , นัฎาภาร	ส. นัรฺวาน
บัรหวาร	ป. บรหวาร
บานช็ย , บารช็ย	ส. ปญฺชิกา , ปญฺชินุ
บิคุมานคา	ป. ปิตฺ มาคา
บุหราน	ป. ปุราน
ปะตีหาน	ป. ปฏัหาริย
ผีสาน	ส. วิศาล , ป. วิศาล
ภริยา	ป. ภริยา
ทีกาค	ป. วิวาท
โพธิชาน	ป. โพธิชาน
ภัททรักษา	ส. วิทฺษ ส. รกฺษา
ภริยา	ป. ภริยา
มหากัณาร	ป. มหาวิมาน
มุชฺชคา , มุชฺคา	ป. มุชฺคา
มุณินาค	ป. มุณี ป. นาค
มุสา	ป. มุสา
วิจาโร	ป. วิจาโร
วิดาน	ป. วิตุตาร

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
วินยา	ป. วิญญาณ
วินาศ	ป. วินาส ส. วินาศ
วิบาก	ป. วิปาก
วิมาร	ป. วิมาน
วิยฉีกคณา	ป. วิจิกิรณา
วีวา	ป. ส. วิวาห
วีวาค	ป. วิวาท
วีสาขา	ป. วิสาขา
อุทธีวาร	ส. อุทธิ ป. ณาณ
สกุณน้ำ	ป. สกุณา
สร้เพศกฐาจารย์	ส. สรวชุลตา ป. สหุพญญคณาณ
สั๊กกัณาทากา	ป. สกิทากามี
สมโพธิชาน	ป. สมโพธิณาน
สังวีหา	ป. สัวีธา
สุคันทา	ป. สุคนธ
สุคา	ส. สุคา
สุธารค	ป. สุธารค
สุนันทา	ป. สุนนทา
สุภาว	ป. ส. สุภาว
สุภามิต	ส. สุภามิต
สุริญา	ป. สุริย
สุวรรณ์รคชัชัขวาน	ป. สุวณฺณ ส. รคฺชน ส. ชวาล
สุหรา	ป. สุรา
สุริการ , สุริการ	ป. สรการ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อนิจจา , อหนักจา	ป. อนิจจา
อะหือโมกไซ	ป. อธิโมกไซ
อะรินราช	ป. อริ ราช
อาบุโทศ	ป. อบุโทศ
อุบาค	ป. อุปทุทว
อุบาย	ป. อุบาย
อุเบกสา	ส. อุเบกษา

2. การยืมเสียงเพื่อเป็นการผ่อนเสียง โดยเฉพาะเมื่ออยู่ท้ายคำ ทำให้เสียงไม่หนักและไม่เป็นคำตาย การออกเสียงย่อมสะดวกสบายขึ้น (บรรจบ พันธุเมธา 2518 : 116) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กันปา	ส. กल्प
กบปีย	ป. กบปีย
กุะตีย	ป. กุฎิ
กุนชรา	ป. กุณชร
จัวร์ตือ	ป. ชนุตติ
กัลภา	ป. กพภ ส. กรุภ
กามา	ป. กาม
จุกที	ป. จุกติ
ใจยฎิ	ป. เจตย ส. ใจตุย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ฉักรวรา	ส. ฉตุร ป. ส. วร
ชลา	ป. ชล
หล้าหา	ป. หลิทุท
หันคา	ป. หนุต
หิตถีย	ป. หิฏฐิ
หูก	ป. หุกุช
บริสุคธิย	ป. บริสุทฺธิ
บาทชุกลา	ส. ชุกล
บาฬี	ป. ปาลี
พยากคิ	ป. พยาธิ
ปะระมา	ป. ปรม
ภียโรคโกธธา	ป. วิโรธ ส. โภธ
มะนุคสา	ป. มนุสฺส
ชุกคิ	ป. ชุกฺติ
ชูกา	ป. ชูว
รคชา	ป. ส. รส
รากา	ป. ราก
วิคหิย	ส. ฤทธิ
รูกชา	ป. รุกุช
วิถิย	ป. วิถิ
สตี	ป. สตี
สมคิ	ส. สมฤติ
สมาหิย	ป. สมานิ
สังกา , พระสังกา	ป. สงฺฆ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สัคตรู	ส. ศัตรู
ลิมภลือ	ป. ลิมพลี
สิรพู	ป. สุนพู
หัจฉี	ป. อฏฺฉี
อะยังวุดจะทีย	ป. อยฺ วุจฺจติ
อะสุจี้	ป. อสุจี้
อุนนะทิดถีย	ป. อุนนทิจฺฉี

บางคำเมื่อพยางค์หลังอีกเสียงเป็นสระเสียงยาวแล้ว ก็จะมีอ่านจากลมกลืนสระของพยางค์หน้าซึ่งเป็นสระเสียงสั้นให้เป็นสระเสียงยาวด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กัจจา	ป. กิจฺจจา
กิริย	ป. ส. กิริ
ทิดถีย	ป. ทิจฺฉี
ทึษา	ป. ทิสฺ ส. ทิส
บึหา	ส. ปิพ
บุตรา	ส. ปุตร
ปีติ	ป. ปีติ
รูจี้	ป. รูจี้
ฤาสีหะ	ส. ฤษี
สุกันหา	ป. สุกนฺธ
สุนัก่า	ป. สุนช
สุหวันทิริ	ป. สุวณฺณทิริ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สุรี	ป. สุร
เสียนสีรา	ป. สีร ส. ทิรส
หมางสรา	ป. มงฺส
อรันยิกา	ป. อรณฺยิก
อุหา	ส. อุท
อุรา	ป. อุร

3. ยึดเสียงเพื่อชกเซยเสียงที่หายไป โค้ดคำที่ภาษาบาลี - สันสกฤตมีหลายพยางค์ เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจะมีพยางค์ใดพยางค์หนึ่งซึ่งหายไปจึงมีการยึดเสียงสระของพยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำที่เหลืออยู่เพื่อชกเซยเสียงที่หายไปนั้น มี 3 ลักษณะ คือ

ก) ยึดเสียงพยางค์ก่อนพยางค์ที่ถูกตัดไปเพื่อชกเซยกับเสียงของพยางค์สุดท้ายที่ถูกตัดไป (อาจเป็นพยางค์เดียวหรือ 2 พยางค์) ตัดทิ้งไปเฉย ๆ ก็มี ตัดเฉพาะสระเหลือพยัญชนะซึ่งจะกลายเป็นพยัญชนะท้ายพยางค์ไปก็มี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จิต	ป. จิตฺต
ทุดจะหรีก	ป. ทุดฺจหรีก
นิรมิต	ส. นิรมิต
พิจ	ส. วิษ
บันทิต	ป. บณฺฑิต
อักกุ	ป. อกฺกุส

ข) ยึดเสียงสระของพยางค์หน้าพยางค์ใดก็ได้ที่ตัดไปข้างหน้า เพื่อชดเชยเสียงของพยางค์ที่อยู่ข้างหลังพยางค์ใดก็ได้ (อาจเป็นพยางค์เดียวหรือ 2 พยางค์) ที่ถูกตัดไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ก็เหล็ก	ป. กิเลส
ก็ยา	ป. กิริยา
กูสร	ป. กุสล
คูสิค	ป. ทุสิค
ณีน	ป. นิรมุต
ทิด	ป. ทิฏฐิ
ทึท	ป. ทิพฺพ ส. ทิวช
ทิวาน	ป. ทิพฺพ ส. ทิวช ป. วน
ทุรชน	ส. ทุรชน
ทูระกน , ทูรพน	ส. ทูรพล
นิกรน	ส. นิกฺรณ
นิกจกาน	ป. นิจฺจกาล
นิชม	ป. นิชม
นึรม	ป. นิมนต
นึรัน	ป. นิรมุต
บรคิสีน	ป. ปฏิสนุธิ
บรีจา	ป. ปริจาริกา
บรีเวร์ , บอริเว่น	ป. บริเวณ
บรีสุค	ป. ปริสุทฺธิ
ปรีษะถาน	ป. ปติฏฺฐาน

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ประคิบัค , ประกึบัค	ป. ปฏิปตฺติ
ปุหฺรฺก	ส. ปุรฺษ
พินิจ	ป. วินิจฺฉย
โพทิสัก	ส. โทธิสฺสฺว
พิพคโกลา	ป. วิพฺพทณ ป. อุฬาร
ภิกน	ป. ส. วิกล
ภิจิต	ส. วิจิตฺร
ภิชยณรง	ป. ส. วิชย
ภัทท	ส. วิทฺถุช
ภินิค	ป. วินิจฺฉย
ภัทบ	ป. วิภา
ภิบ	ป. พิมฺพ
ภิมสาร	ป. พิมฺพิสฺวาร
ภอทิสัก	ส. โทธิสฺสฺว
มานุค	ป. มนุสฺส
ยฺยฺจน	ส. ยฺยฺจล
วิคทียเคค	ส. กุฑฺธิ ส. เทชฺสุ
วี	ป. ส. ชีวิท
วีโญก	ป. วิโยก
วีรฺจนนาคกราค	ป. วีรฺพหนนาคกราช
วีเสค	ส. วิเศช
ชนิก	ป. สนิทฺธ
สุทน	ป. สุธน
สุนัก	ป. สุนช

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สูบัน	ป. สูปน
สูบิน	ป. สูบิน
สูเมน , กระจูเมร์	ป. ลินเฑ
สูวัน , สูวรรณ	ป. สูวณ ส. สูวณ
อู่สัน	ป. อนุสนธิ
อะนุโทษ	ส. อนุโทษ
อุปา	ป. อุปชฌาย
อุคม	ป. อุคฺคม
อุกร	ป. อุคฺคร
อุบปะชา	ป. อุปชฌาย
อุบร	ป. อุปลวณ
อุบาค	ป. อุปททว
อุหมัง	ป. อุมฺงค

ก) ชักเสียงสระของพยางค์ที่ 2 ของศัพท์เพื่อชกเซยเสียงของพยางค์ที่ 1 ที่ถูกตัดไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อุลี	ป. อญฺจุลี
ชือโลก	ป. ปริโลก
ชูลิวันทา , ชูลิวัน	ป. อญฺชลิ ป. วนุหน
คิยเหรก	ป. อทิเรก

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ทึดสภาร	ส. อธิษฐาน
ทึนนาทาน	ป. อทินนทาน
ทึบ้าย	ป. อธิปาย
ทึยาร	ป. โทธิณาน
ทือการ	ป. อธิการ
นุอร	ป. อนุกุล
กึปราช , กึปรัย	ส. อภิปราช
กึเส็ก	ป. อภิเชก
ลีโนทก	ส. ทกษิโนทก

4. ชีตเสียงเพราะการหลักันเสียง การหลักันเสียงเป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงเสียงที่ตรงกันข้ามกับการกลมกลืนเสียง กล่าวคือ หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วเสียงที่เปลี่ยนไปจะเหมือนกับเสียงข้างเคียงน้อยลงหรือกลายเป็นเสียงที่ต่างออกไปจากเสียงใกล้เคียง (วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ 2529 : 20) ในสภาพแวดล้อมที่มีคำหลายพยางค์และทุก ๆ พยางค์มีสระเสียงสั้นทั้งหมดจะเกิดการหลักันเสียงให้สระเสียงใดเสียงหนึ่งยืดยาวเป็นสระเสียงยาว เช่น

อะ เป็น อา เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บางส่กุน	ป. ปงฺสูกุล

อิ เป็น อี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชัคคิโย	ป. ชคฺคิย
ปิยติ	ป. ปิตฺติ
วิยริยยะ	ป. วิริย
หิยรีคัปปะ	ป. หิริโอรุคคูปฺป
อะหีรีกััง	ป. อหิริก

5. ยึดเสียงเพราะการเพิ่มเสียงพยัญชนะสะกตในคำที่ภาษาบาลี - สันสกฤตเดิมไม่มีตัวสะกต เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช จะมีการเพิ่มตัวสะกตเข้ามาอาจเป็นการเลื่อนเสียงพยัญชนะตัวหลังเป็นตัวสะกตก็ได้ (ดูรายละเอียดในหน้า 93) ถ้าคำนั้นไม่มีสระเสียงยาวจะมีการยืสระของพยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำให้เป็นสระเสียงยาว เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ภิมภร	ป. พิมฺพ
มิงกะสิระ	ป. มิกสิร
มีนขัง	ป. มินฺช
สักกุนี	ป. สกฺค
อภิกฐา , พระอภิกฐา	ป. อภิกฺค
อะสุหัง , อะสุกงง	ป. อสุก
อัคคิการ	ป. อคฺค

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อัคร	ป. ส. อสุร
อัครี (อัคร - อัครี - อัครี)	ป. ส. อสุร
อัครมัท	ป. อ. อัครมัท

ข. การทอนเสียง คือสระเสียงยาวของภาษาบาลี - สันสกฤต กลายเป็นสระเสียงสั้นในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

อา เป็น อะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระหลี่ , กระหลี่ย	ส. กาลี
กะลืออาหั้น	ส. กาลี ส. ออรุม
กัมรับ	ป. การว
จันรีค	ป. จาริตุค
ฉหลา	ส. ศาลา
หะตุ , กระทบหะตุะกัถา	ป. ส. ธาตุ
หัทจันนะ	ป. หฤจันนะ
นราย , มะหณะรายหิเบค	ส. นารายณ
หิสจันน่า , ภูคจันน่า	ป. วิจารณ
ยัม	ป. ยาม
ลิลา	ป. ลีลา
วะหะ	ป. วาห
วิสะหละ	ป. วิสาส

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
<p>ส่ลา สะวิกา สู่ช้คา อี่จัน (อัท - สี่ - จัน) เอ้วัน</p>	<p>ส. ตาลา ป. สาลิกา ป. สุชาคา ส. อาตุจรูย ป. เอราวณ</p>

อี่ เป็น อี่ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
<p>ชียวิก ทิกกา ท่านี่ ทึปา ปรทึป บุหริ ริทอชยา สิน ลิสะ</p>	<p>ป. ชีวิก ส. ฎีกา ป. ธานี่ ป. ทึป ส. ปุรทึป ส. บุรี ส. อีรุชย ป. ลีล ส. ลีล ป. ลีล ส. ลีรช</p>

อู เป็น อู ปรางูเหียงคำเดียวคือ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
<p>พูชา</p>	<p>พูชา</p>

โอ เป็น โอะ ปรากฏเพียงคำเดียว คือ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
องการ	ส. โอมุการ

ก. การกลมกลืนเสียง การกลมกลืนเสียงสระในหัวข้อที่จะศึกษาต่อไปนี้ จะศึกษาในลักษณะที่เสียงสระสองเสียงในภาษาบาลี - สันสกฤตอยู่ใกล้กัน เมื่อนำมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชเสียงของสระทั้งสองนั้นจะกลมกลืนกันเป็นเสียงสระประสมที่ปรากฏมี 3 เสียงด้วยกัน คือ

1. อิ,อี + อะ, อา เป็น เอีย

ถ้าสระของพยางค์หน้ามีสระ อิ หรือ อี อยู่และตามด้วยพยางค์หลังที่มีสระ อะ หรือ อา และสระของพยางค์หลังหายไปเหลือเพียงพยัญชนะซึ่งจะเป็นเสียงสะกดจะทำให้สระ อิ หรือ อี ของพยางค์หน้ากลายเป็นสระ เอีย ไป ซึ่งตรงกับหลักประสมสระประสมของภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช คือ สระ อิ + อะ = เอีย (จรรยา สมนึก 2525 : 109) และพยัญชนะที่มีสระ อะ หรือ สระ อา หายไปนั้นส่วนมากจะเป็นตัว ร หรือพยัญชนะอื่น ๆ ที่เมื่อสะกดแล้วออกเสียงในแม่กน คือ ฎ ฌ น ร ล ศ (นิศยา กาญจนวราณ 2527 : 36) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จำเนียร	ป. จิร (จิร → เจียร → จำเนียร)
เจียรกาล	ป. จิร ป. กาล
เคียรฉาน	ป. คีรฉาน

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เคียนรดิอ	ส.คีรุณ
บีเบียน , ปีเบียน , เบียร	ป.ปีฬ ส.ปีฬ
เพียน	ป.วีริย , ส.วีรุย
มันเพียน	ส.มนุทริ
วีเชียร	ป.วชิร
สติดส์เดียน	ส.สูติร
เลียนรา , เลียร	ป.สิร ส.ทิสสุ
อาเกียร	ส.อาภิรุณ

2. อะ, อา + ว เป็น เอว

ถ้าสระของพยางค์หน้าเป็นสระ อะ หรือ อา และตามด้วย ว (ว ที่มีสระ อะ) จะทำให้เกิดการกลมกลืนเสียงให้สระ อะ หรือ อา นั้นเป็นสระ เอว แต่ตัว ว ยังคงอยู่เพราะการออกเสียงเร็ว ๆ จากสระ อะ ซึ่งใช้ลิ้นส่วนกลางเปล่งเสียง ไปยังตัว ว ซึ่งเกิดที่ริมฝีปากใช้ลิ้นส่วนหลังทำให้ไม่สะดวก จึงต้องเปลี่ยนสระ อะ หรือ อา เป็นสระ ปากกลมตามตัว ว ไปด้วย และสระปากกลมในตำแหน่งนี้ คือ สระ เอว ซึ่งเป็นสระประสมระหว่าง อะ กับ อู (จริยา สมนึก 2525 : 109) เพราะตัว ว เป็นพยัญชนะกึ่งสระของสระ อู อยู่แล้วเพราะมีลักษณะการออกเสียงเหมือนกัน (เปรมจิต ชนวงศ์ 2528 : 98) คำที่ปรากฏในลักษณะนี้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เคาวคิงสา เนาวรัก , เนาวรัตดา เนาวโลก เสาวน่า , เส้านี่ , เสาวนาการ	ป. ทาวคิงส ป. นวรัตน ป. ส. นวโลก ป. สวน

หมายเหตุ (1) บางคำ อุ + ว เป็น เอา ก็มี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เข้านารี เขาวาบ เข้าวิมาร , เข้าวิมารสี เอาเห็จ	ป. ชูวนารี ป. ส. ชูวาท ส. ชู มาอุช ป. อาเวสร ?

(2) ถึงแม้จะไม่ตามด้วยตัว ว แต่สระ อะ ตามด้วยพยัญชนะตัวอื่นที่เกิดที่ฐานริมฝีปากก็จะทำให้เปลี่ยนเป็นสระ เอา ได้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เอาพิบ	อกพุท

3. อะ + ฮ เป็น ไอ

ถ้าเป็นคำเรียงพยางค์ โดยพยางค์หน้ามีสระ อะ และพยางค์หลังมีตัว ฮ ประสมด้วยสระ อะ จะตัดเสียงสระ อะ ที่พยางค์หลังเหลือเพียงตัว ฮ จะทำให้กลายเป็น สระ ไอ ไป เพราะภาษาดั้งนครศรีธรรมราชสระ ไอ มาจากการประสมของสระ อะ กับ สระ อี ซึ่งสระ อี นี้ก็เป็นสระกึ่งพยัญชนะของตัว ฮ มีลักษณะการออกเสียงที่เหมือนกัน (เปรมจิต ชนวงษ์ 2528 : 98) คำที่ปรากฏในลักษณะนี้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
หุสไทย	ป. หุกุชภย
โนย	ป. นย
ปราไหล	ส. ปุรลย
ปักใจ	ป. ปจจย
โครล็ก , พระโครล็กชาน	ส. ตูรย ส. ลกษณ
โคตรริง	ส. ตูรย ส. ทิส
พระขันไชศรี	ป. ชย
พระโท , พระไทย	ป. หทย ส. หฤทย
พระสะกร้อยญะมุนี	ป. สกุญฺมุนิ
พิชโฉม	ส. วิสุมย
มโนโฉม	ป. มโนมย
มหาไชย	ป. มหาชย
วินย	ป. วินย
เวียงไชย	ป. ชย
ไว	ป. วย
สรวักโท	ส. สรวุ ป. ส. ภย
สิริสักไกรยมนิ	ป. สิริ ป. สากุย ป. มุนิ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อเนกสงไซ	ป.อเนก ป.อสงฺขย
อะสงไซ	ป.อสงฺขย
อัชไซ	ป.อชฺฌาสย
อ้าย	ส.อาศย
อาหุไซ	ป.อาหุ ป.ชย
อาหลย	ป.อาลย
อำไพย	ป.อกย
อุไท	ป.อุทย

บางครั้ง เอ + ย ก็เป็น ไอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ผ้าทิโกไสย	ส.โกเสชฺย
ไมตรีช	ป.เมตฺเตชฺย ส.ไมเทรช
อุปรโหม	ส.อุปฺเมชฺย

ข. การแทรกเสียง หรือ สวารภักติ (Svara Bhakti) คือการที่เพิ่มเสียงสระแทรกระหว่างพยัญชนะในภาษาบาลี - สันสกฤตเดิมเป็นพยัญชนะควบกล้ำซึ่งไม่มีในภาษาดั้งเดิมนครศรีธรรมราช จึงมีการแทรกเสียงสระเพื่อสะดวกในการออกเสียง การแทรกเสียงเท่าที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมีดังนี้

1. การแทรกเสียง อะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
กัณลยา	ส. กลุย
จินรจา , เจรจา	ส. จรุจา
ชวาลา	ส. ชวาล
เคียนรดิย , เคียรกี	ส. ศิริกุย
ทวาร	ส. ทวาร
นัรภาร	ส. นัรवान
นัรมิต , นัรมิต	ส. นัรมิต
ปุรภา	ส. ปุรว
พระสะกรัอมุณี	ส. ศากุย
พิชายาม	ส. วุชยาม
ภัรยา	ส. ภารุยา
มรคา	ส. มารุก
มรชาติ	ส. มรุชาติ
สเนหา	ส. สุนิห
สัท , สระพัจ	ส. สรว
อากคยา	ส. อาชฎา
อาคมา	ส. อาคฺมฺนุ

2. แทรกเสียง อี อี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
นิวิทาน บัรนีชยา รัคทีชยา วิคทีชยา สัรทีชยา ลิดิก อักสีจัน , อักสีจรั อุททีชยา , พระอุคทีชยา	ส. นิรุวาน ส. ปรุชยา ส. รดูยา ส. วิหุยา ส. สมุชชยา ส. สุตติช ส. อาตุจรูช ส. อุชชยาน

3. แทรกเสียง อู เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชูรูกัน	ส. ชูรูล

4. แทรกเสียง ออ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
นีรอกาน พชบาบ	ส. นิรุวาน ส. วุชปาบ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เพ็ญส่อชา	ส. ไวศุย
กันร่อนา	ส. วรรณา
ภัรรอยา	ส. ภารรยา
ส่อร่อเก็จ	ส. สรว ส. ชุณ
ส่อถาร	ส. สุตาน

ง. การตัดเสียงสระ คือ เสียงสระที่เดิมมีอยู่แล้วในภาษาบาลี - สันสกฤต แต่เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชได้หายไป ลักษณะเช่นนี้ส่วนมากจะพบได้ในคำเรียงพยางค์ที่พยางค์หน้ามีพยัญชนะ ก ก ห ส่วนพยางค์หลังเป็นตัว ร เมื่อสระ อะ ที่พยางค์หน้าของพยัญชนะ ก ก และ ห หายไปทำให้เกิดเป็นพยัญชนะควบกล้ำเสียง กร กร พร เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระเหวก	ป. กรวิก
ครุฑีราช , ครุค , ครุทรูปา	ส. ครุฑ
ครุ	ป. ครุ
พระ	ป. ส. วร

จ. การเปลี่ยนแปลงส่วนของลิ้นในการเปล่งเสียง
ในการศึกษาเกี่ยวกับลิ้นที่ใช้เปล่งเสียงได้มีการแบ่งลิ้นเป็น 3 ส่วนคือ
ลิ้นส่วนหน้า เปล่งเสียงสระ อี อี เอะ เอ แอ

ลิ้นส่วนกลางเปล่งเสียงสระ อะ อา

ลิ้นส่วนหลังเปล่งเสียงสระ อี อือ เออะ เออ อุ ู โอะ โอ ออ (จริยา สมนึก 2525 : 104)

ในการเปลี่ยนแปลงเสียงสระจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นคำที่ใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชบางครั้งจะมีการเปลี่ยนแปลงส่วนของลิ้นในการเปล่งเสียงสระนั้น ที่ปรากฏ คือ

1. สระหน้า สูง ปากแค (อี อี) เปลี่ยนเป็นสระ หลัง สูง ปากแค (อือ อือ) ส่วนมากตัวสะกดของพยางค์ที่สระเปลี่ยนแปลงไปนั้นจะเป็นพยัญชนะที่เกิดที่เพดานอ่อนที่ใช้ลิ้นส่วนหลังเปล่งเสียง คือ ก ก ง (จริยา สมนึก 2525 : 90) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เคาว์คิงสา	ทาวทีส
ไตรครึ่ง	ป. กีส ส. ทูรัส
ปลีก	ป. ผลิก
มอหัมมา , มหิมมา	ส. มหิมมู
หิง , หิงสา	ส. หิมุส
หิรชาก	ป. หินชาติ

บางคำ สระหน้า สูง ปากแค (อี) เป็นสระหลัง กลาง ปากแค (เออ) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เบิก	ป. พีช

2. สระกลาง คำ ปากแผ่ (อะ อา) เปลี่ยนเป็นสระหลัง คำ ปากกลม (เอาะ ออ) อะ อา → เออะ ออ จะเป็นไคโน 3 กรณี คือ

ก) สระ อะ ในคำเรียงพยางค์ซึ่งพยางค์หลังมีตัว ร เมื่อสระของตัว ร หายไปตัว ร จะกลายเป็นตัวสะกด สระของพยางค์หน้าจะเปลี่ยนจาก อะ เป็น ออ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ก่อนซูลี	ป. กร ส. อนุชลี
ก่อน	ป. กร
กุนซอน	ป. อนุช
เกสอน	ป. เกส
ชะจอม	ป. เซจร
โคจอร	ป. โคจร
จรคน	ป. จรตล
จอร์ลีย	ป. จร
จัทอร	ส. จนุทร
ชมกูปศิษร	ป. ชมพู ป. ปติ ป. สร
ชอรา	ป. ชรา
ชีวอร	ป. จิว
ทศพร	ป. ทศ ป. วร
หรันี้ , หอรันี้ , เจ้าป็นหรันี้	ป. ธรณี
หรัรคอน	ป. สีนุทร
หิกร	ป. ส. หิกร
นคอนบาร , กายณะคร	ป. นคร
ภระณคอร	
นรัล็ก , นอรัล็ก	ป. ส. นร ส. ลกษณ
นอเรน	ป. นร ป. อินุท

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อ้าวอน	ป. อวารณ
อ้ามอร	ป. ส. อมร
อุคอร	ป. อุตุคร
อุคหฺร , อุทอน , อุธอร	ป. อุทร

บางครั้งถึงแม้ตัว ร จะมีสระอื่นประสมอยู่ แต่เสียงสระของพยางค์ใดพยางค์หนึ่งของคำนั้นอาจเปลี่ยนจากสระ อะ เป็นสระ ออ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กอสัก	ส. กุชตุริย
กินอหรี	ป. กินุนรี
มุขอมรตรี	ป. มุข ส. มนุตุวิญ
รากชอการ	ป. ราช การ
รากชอบุค	ป. ราช ป. ปุตุค ส. ปุตุร
อ้อนาราค	ป. อาณา ส. ราษฏร
ออหนาทอน	ป. อนาทร

ข) สระ อะ อา ในคำหลายพยางค์ที่มีพยางค์ใดพยางค์หนึ่งมีพยัญชนะฐานปุ่มเหงือก (ค ท ก ช น ล ร) จะเปลี่ยนเป็นสระ ออ ได้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ก้อหลีย	ส. กาลิ
ขันท้อเสมา	ป. ขนุธ ป. สีมา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ก้อตี	ป. กติ
ชื่อนัก	ป. ชนก
ท้อสัปพัฏ	ป. ทส ป. สัพพณู
บตี	ป. ปติ
เมกขหลา	ป. เมขลา
เวทอนา	ป. เวทนา
อ่อหนัน	ป. อนนุต

ค) สระ อะ อา ในคำหลายพยางค์ที่มีพยางค์โทพยางค์หนึ่งของคำ มีพยัญชนะฐานริมฝีปากทั้งสอง (บ ป พ ภ ผ ม ว) จะเปลี่ยนเป็นสระ ออ ไ้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ฉอกามา	ป. ฉกามา
เทพกตา	ป. เทวตา
ป้อชา	ส. ปุรชา
พอนิกา	ส. วนิกา
ภอชา	ภารุชา
ภอวัง	ป. ภวง
ภาวอนา	ป. ภาวนา
มหาบัจ	ป. มหา ส. ปวิตุร
มอณี	ป. มณี
มอเหสี	ส. มหิสี
มอโสบ	ส. มโสบ
สมบอติย	ป. สมุปติ

3. สระหน้า กลาง ปากแม่ (เอ) เป็นสระหลัง กลาง ปากกลม (เออ) เอ → เออ ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เส็ด	ป.ศ. เสว

4. สระหลัง สูง ปากกลม (อุ) เป็นสระกลาง สูง ปากแม่ (อี) อุ → อี ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
รึกข์ชาด	ป.ศ. รุกข์ชาติ

5. สระกลาง ต่ำ ปากแม่ (อะ อ่า) เป็นสระหน้า ต่ำ ปากแม่ (แอ) อะ อ่า → แอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชแ สรแกค	ป.ศ. ชรา ส. สรว ชูณ

6. สระหลัง สูง ปากกลม (อุ) เป็นสระหน้า สูง ปากแม่ (อี) อุ → อี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
วิจัย	ป.ส. รุจิ

ฉ. การเปลี่ยนแปลงระดับของลิ้นในการเปล่งเสียงสระ ในการศึกษาการแบ่งระดับของลิ้นในการเปล่งเสียงสระได้มีการแบ่งระดับของลิ้นในการเปล่งเสียงสระเป็น 3 ระดับ คือ

ลิ้นระดับสูง เปล่งเสียงสระ อี อี้ อึ อึ อุ อู

ลิ้นระดับกลาง เปล่งเสียงสระ เอะ เอ เอะ เอ โอะ โอ

ลิ้นระดับต่ำ เปล่งเสียงสระ แอ อะ อา เอา ออ (จริยา สมณี 2525:104)

ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจะพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงระดับของลิ้นในการเปล่งเสียงสระในคำที่รับเอามาจากภาษาบาลี - สันสกฤต ที่ปรากฏ คือ

1. สระหน้า สูง ปากแคบ (อี อี้) เป็นสระหน้า กลาง ปากแคบ (เอ)

อี อี้ → เอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระเหว้ก	ป.กรวิก
ชั้นธเสมา	ป.ชนุธสีมา
จาเรค	ป.จารีค
หอเวบ	ส.หุวีป
ประเหรีค	ส.ประเวณี ป.ส.จารีค
เพค	ป.วิส
เพกาน , เพคาร	ป.ส.วิตาน
เพ้คัญกัน	ส.วิทวกรุม
เรคกัศริยา	ป.จารีค ป.กิริยา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เภการ เสมา อะไซเกณี	ป. วิการ ป. สีม่า ป. อุกุโขภินิ

บางคำเลื่อนระดับจาก สรหน้า สูง (อิ อี) ลงมายังสรหน้า ต่ำ (แอ) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ดุนแจ แรตุนหฺร่าน	ส. ดุญจี , ดุญจิก ป. จาริต ปุราณ

2. สรหลัง สูง ปากกลม (อุ อู) เป็นสรหลัง กลาง ปากกลม (โอะ โอ) อุ อู → โอะ โอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กัลบุก กชชา โฉริชัจ โทหอน ภาโกวีโนช โภบ้าน , โภบาร โภสา โรบ , โรปา , โรป้า , โรพ โสจ	ป. กุลปุก ป. ชุชช ส. มชฺรยาตฺร ป. ส. กุชร ป. ภา ป. ส. ภาล ป. ภาสา ส. ภาษา ป. ส. รูป ป. ส. สฺฐิ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
โสท (พระโสท)	ป. สุตต ส. สุต
โสทอน	ป. สุนทร
โสทา	ป. ส. วสุธา
อกสา	ป. อุตสา

3. สระหลัง กลาง ปากกลม (โอ) เป็นสระหลัง สูง ปากกลม
(อู อู) โอ → อู เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อูล้าน	ป. โกลาหล
อินบรค	ป. อินโรส
อูหีสัก	ส. โหิสศุกว
อูนีชุก	ป. มณีโชติ
อูกมส่งสาน	ป. โลก ป. ส. สัสสาร
อูกบาน	ป. โลก ป. ปาล
อูกา	ป. โสภ
อูภา	ป. โสภ
อู	ป. อุกุโขภินิ

ช. การเปลี่ยนแปลงทั้งระดับของลิ้นและส่วนของลิ้นในการเปล่งเสียงสระ
เสียงสระภาษาบาลี - สันสกฤตที่รับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช
นอกจากจะเปลี่ยนแปลงทางคำระดับของลิ้นและส่วนของลิ้นในการเปล่งเสียงแล้ว บางครั้ง
จะพบว่ามียกบางส่วนของลิ้นที่เปลี่ยนแปลงทั้งระดับของลิ้นและส่วนของลิ้นในการเปล่งเสียงสระ
อาจจะเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น พยัญชนะบางกลุ่มและตำแหน่งของพยางค์
เป็นต้น คำที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ที่ปรากฏมี

1. สระกลาง คำ ปากแม่ (อะ) ในคำหลายพยางค์ที่ใช้สระ อะ
เรียงกันสองพยางค์ พยางค์หลังติดสระ อะ เหลือเพียงพยัญชนะจะเป็นตัวสะกด ส่วนสระอะ
ของพยางค์หน้าจะเปลี่ยนเป็นสระหลัง กลาง ปากกลม (โอะ) ส่วนมากจะอยู่พยางค์หลัง
ของคำ อะ → โอะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กันมา ^า ยา	ป. กล ป. มา ^า ยา
กระ ^า หยา ^า จก	ส. กุ ^า รยา ป. ยา ^า จก
กลา ^า บ ^า ก	ส. กล ^า ป ^า ก
กำ ^า พล	ป. ก ^า ม ^า พล
กุ ^า ส ^า ล	ป. กุ ^า ส ^า ล ส. กุ ^า ส ^า ล
ช ^า ม ^า ร	ป. ก ^า ม ^า ล
จ ^า หนา ^า ค ^า ค	ป. อ ^า นา ^า ค ^า ค
คิง ^า กา , พระ ^า ค ^า ง ^า ค ^า	ป. ค ^า ง ^า ค
ก ^า น ^า หะ	ป. ก ^า น ^า ห ^า
ก ^า น ^า ล ^า นา	ป. ค ^า ณ ^า
โก ^า ค ^า ม	ป. โท ^า ค ^า ม
เก ^า ร ^า บ , เก ^า ร ^า ห , เก ^า ร ^า ท	ป. ก ^า ร ^า ว
จ ^า ง ^า กร ^า ม	ป. จ ^า ง ^า ก ^า ม ส. จ ^า ง ^า ก ^า ร ^า ม
ช ^า ล ^า นีย , ช ^า ล ^า นีย , ช ^า ล ^า นีย , ช ^า ล ^า นีย	ป. ช ^า น ^า นีย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชั้ละเนต	ป.ชล ป.เนตฺต
ญุมมราชา	ป.ส.ยม ป.ราชา
คนตรี	ส.คนฺตุริณฺ
คาบค	ป.คาปส
หสนา	ป.หสน
หารัก	ป.หารก
หิพรศ	ส.หิวฺย ส.รศ
นนทะ	ป.นนฺท
นบพคุณ	ป.นวกุณ
นิยม	ป.นิยม
นิมร	ป.นิมนฺต
บงกค	ป.ปงฺกช
บัคคัสน	ป.ปฏิสฺนุติ
บาสก	ป.อุปาสก
บุกคน	ป.ปุกฺค
ปฏิสล	ป.ปฏิสฺนุติ
ปราหรม , ปราหรม	ส.ปรา+อา+รมก
ผร	ป.ผล
พลาหก	ป.วลาหก
พน	ป.พล
พระกัศับ	ป.กสุสฺป
พระตะดากัช	ป.ตดากค
พระพุทอง	ป.พุทฺธ ป.องฺก
พระสง	ป.สงฺม

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ไพรสน	ป. สญฺพ
ภิกข	ป. วิภว
มันหัน , มัรท	ป. มณฺพล
มัรตรี	ส. มนฺตุริณู
มลเหียร	ป. มณฺหิร
มากษสาน	ป. กช
มานพ	ป. ส. มาณว
มีคมรอนทการ	ป. อนุธ
ชุกคนทรา	ป. ชุกนุธร
รจหนา	ป. รจน
รมญา	ป. รมย
รต	ป. รส
รตหมี	ส. รตหมี
วัง , วงงสา	ป. วัส
เวหน	ส. วิหนุค
สังกา	ป. สัสย
สังสาน	ป. สัสสาร
สันทีย	ป. สนฺธิ
สัมบัค	ป. สมนฺปคฺติ
สัมเพค	ป. สมนฺเพท
สมการ	ป. สมนฺการ
สรท	ส. สรว
สะกล , สากล , สากน , สากน	ป. สกล
สาทก	ป. สาธก

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สินทบ	ป. สินธุว
สู้นททา	ป. สุกนุธ
สู่นท	ป. สุน
โสสก	ป. โสฬส
หก	ป. กุหก
อังกู	ป. อุกุโขภินิ
อิกิรม	ป. อภิรมุช
อะนุกริม	ส. อนุกรม
อะลังกฎ	ป. อลنگุท
อั้งคัง	ส. อสุทมุ ป. กค
อาจม	ส. อาจมุช
อนัน	ป. อานนุท
อนิสง	ป. อนิสส์
อาหรม	ป. อารมณ
เออูมีสัน	ป. อูสล ส. อุกุทล

ชกเว่น สระกลาง คำ ปากแหม่ สัน (อะ) เป็นสระหลัง กลาง ปากกลม
 ขาว (โอ) ก็มีบ้าง เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อุโสสก	ป. อุปาสก

2. สระกลาง คำ ปากแห่ (อะ อา) เป็นสรหลัง สูง ปากกลม (อู อุ)
 อะ อา → อู อุ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ส่วนมากจะปรากฏในคำที่มีพยัญชนะริมฝีปาก
 (บ ป ผ พ ภ ม) และพยัญชนะเพดานแข็ง (จ ฉ ช ฌ ญ ฮ) เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรหมุน	ป. กมล
ดูลื้อ , พระการดูหลี่	ป. ส. ดาลี
จูล่าจัน , จูล่าจัน	ป. ส. ทล จล
เชคตุพร	ป. เชทวน
นกกูรา	ป. นกร
บุญทูนาวัง	ป. บุญทวนาวงศ์
สุทรา	ป. พุทรา
ทุมมรี	ป. กมร
ทูล่า	ป. ภาสา ส. ภาษา
ภรามมุนี , นางภรามมุนี	ส. พราหมณี
มากดูหลี่	ป. มาคลี
มุงดุก	ป. มดุก
มุงกน , มุงจूर , มุงจูล	ป. มงกุล
มุนทั้น , มุนทั้น	ป. ส. มล
มุนี , มุนีไซก , มุนีไซกปรการ	ป. มณี ป. ไชติ
ชุกุล	ป. ชุกล
ราชู	ป. ส. ราช
อันชูลี	ป. อญชลิ
อาริย	ป. อริย
อุบาย , อุบ้าย	ป. อปาย

3. สระ กลาง คำ ปากแห่ (อะ อา) เป็นสระ หน้า สูง
 ปากแห่ (อิ อี) อะ อา → อิ อี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรที	ส. กฤท
จันรจา	ส. จรุจา
ชีตา	ป. ชาท
หาคทีสือ	ป. ส. ทาสี ทาสี
บอรัมค	ป. ปรมคุด
บินกัลยา	ป. ปุญจกฤษยาณี
บินจา , ปินจา , ปิรจา	ป. มนุจา
อุคอนปิรจา	ป. ปิณฑปาท
บินทิมาค	ป. ปุญจชนุธ
บินยชัน	ป. ปรมคุด
พระสี่ริมค	ป. พุทธร
สุทธิเจ้า , ภาระกุกทีเจ้า	ป. กนร
ทุมมรี	ป. กริยา
ภริยา , พรียา	ป. กวานย
อุวินอย	ป. กุสา ส. กุษา
กุสือ	ป. มจุนริก
มคฉริกัง	ส. อูรชาคูร
อูรียาค , อูรียาค , โยรียาค	ป. ราชยาน
รากทียาร	ป. วชิร
วิเชียร	

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สันทีนา	ป. สงฺสูทฺหนา
สันไชย	ป. ส. สร ป. ชย
สรีเก็จ	ส. สรว ส. ชุณ
สุรีเสียง , สุรี , สุรีเสียง	ป. สุร
อริหัน	ป. อรหตุต
อิสุน , อีสุน	ป. อสูร

4. สระ กลาง คำ ปากแหม่ (อะ อา) เป็นสระหน้า กลาง ปากแหม่ (เอะ เอ) อะ อา → เอะ เอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เจ็นจัน , เจ็นจ่า , เจรจา	ส. จรุจา
ทศเนทวา	ป. ทสน ป. ทว
เบนจะมาร	ป. ปญจ ป. มาร
เพจ	ส. วชฺร
เพชกาท	ป. วชฺรผาทก
ภระสีสรเก็จ	ส. สรว ส. ชุณ
เกศ	ส. วชฺร
สุรีเยเวลา	ป. สุริย ป. เวลา

5. สระหลัง สูง ปากกลม (อู) เป็นสระ กลาง คำ ปากแหม่ (อะ) อู → อะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กุ่มกั ปะโรหิต , มโรหิต สรพิย องกลี อทอน	ป. กุมภิก ส. ปุโรหิต ส. สุรภี ป. องกุลิ ป. อุทร

6. สระ หน้า สูง ปากแม่ (อิ) เป็นสระ กลาง คำ ปากแม่
 (อะ) อิ → อะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เหลก สหรัพิค	ป. กิเลส ส. สิริสุ วิษ

7. สระ กลาง คำ ปากแม่ (อะ) เป็นสระ หลัง คำ ปากกลม
 (เออะ) อะ → เอะ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บันเคาะ หอเคราะห์ พิเคราะห์ อยู่เคราะห์	ป. ปุณหว ป. วร ป. กห ป. วิกห ป. อนุคห

8. สระ กลาง คำ ปากหมี่ (อา) เป็นสระหลัง สูง ปากกลม
(ไอ) อา → ไอ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
โกลา , โกล่า	ส.กาลิ

ข. การเปลี่ยนแปลงสระ ฤ จากภาษาสันสกฤตในวรรณกรรมท้องถิ่น
นครศรีธรรมราช

ฤ ในภาษาสันสกฤตถือว่าเป็นสระ แต่ในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชไม่ถือว่าเป็นสระ จึงมีการเปลี่ยนแปลงเป็นพิเศษ ดังนี้

1. ยึดเสียง สระ ฤ โดยออกเสียงในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช
เป็นตัว ร ประสมด้วยสระ อี มีการยึดเสียงเป็นสระ อี แต่ยังคงเขียนโดยใช้ตัว ฤ
เป็น ฤา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาสันสกฤต
คฤหา	คฤห
ฤาไท	หฤทย
ฤาสี	ฤษี

2. เปลี่ยนสระ ฤ เป็น ร ริ รี้ รี่ การเปลี่ยนแปลงในชั้นนี้ยังคง
เสียง ร ไว้ แต่เสียงสระจะเปลี่ยนเป็น อะ อี อี้ อึ และเปลี่ยนตัวเขียนโดยใช้ ตัว ร
ด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาสันสกฤต
กรัหัด	กฤษ
กรัสนา	กฤษณา
ภระหัด	พฤษทุ
ภริกา	วฤษทุ
รฤ	ฤษ
ริคหี , ริธา	ฤษ

3. เปลี่ยนสระ ฤ เป็น อะ อิ อี โดยเสียง ร จะหายไป เหลือเพียงเสียง สระ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาสันสกฤต
มหัด	กฤษสุด
สิงคา	ฤษุงคา
หือไทย	ฤษย

๗. สระเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมของสระภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช

ธรรมชาติของการพูดและการเขียนของภาษาบาลี - สันสกฤตและภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชไม่เหมือนกัน บางคำจะมีการเปลี่ยนเสียงสระด้วยอำนาจความแตกต่างดังกล่าวนี้ ที่ปรากฏมี

1. สระ โอ มีตัวสะกดเปลี่ยนเป็นสระ เอ มีตัวสะกด ภาษาสันสกฤตสามารถออกเสียงสระ โอ ที่มีตัวสะกดได้ แต่ภาษาไทยทั่ว ๆ ไปไม่สามารถจะออกได้ เพราะเสียงสระ โอ ในภาษาไทย คือ สระ อะ ตามด้วยสระ อิ หรือ ย จะถือว่า ย เป็นตัวสะกดก็ได้ ฉะนั้นจึงไม่ควรมิตัวสะกดอื่น อีก (บรรจบ พันธุมเมธา 2518: 119)

ภาษาดั้งนครศรีธรรมราชก็เช่นกันเมื่อไม่สามารถออกเสียงได้จึงการเปลี่ยนแปลงเป็นสระ เอ ซึ่งสามารถมีตัวสะกดได้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาสันสกฤต
เพ็จ เพ็จสอชา , เพ็จอชา	ไวหุย ไวศุย

2. คำที่ประสมด้วยสระ อะ เรียงพยางค์ 2 พยางค์ พยางค์หลังมีพยัญชนะต้นเป็นตัว ว เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช จะลดสระและตัว ว จะเปลี่ยนเป็นสระ อัว เพราะในการเขียนหนังสือไทยสระ อัว ที่มีตัวสะกดจะลดรูปเป็นตัว ว ที่ปรากฏมีเพียงคำเดียว คือ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาสันสกฤต
อิส่วน	อิศวร

ญ. สระย่ายที่ คือ การที่สระของพยางค์หนึ่งย่ายที่ไปอยู่อีกพยางค์หนึ่งแล้วทำให้พยัญชนะของสระตัวนั้นหายไป หรือกลายเป็นตัวสะกดไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สัจปินรภรณี	ป. สตุตปริญพ

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ

วรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชไคยืมศัพท์จากภาษาบาลี - สันสกฤตมาใช้เป็นจำนวนมากและเป็นสรรมคายู่เอง ถ้าภาษาที่ยืมกับภาษาที่ดุกยืมเป็นคนละลักษณะกันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไค้มาก (ประยูร ทรงศิลป์ 2526 : 42) เสียงพยัญชนะภาษาบาลี - สันสกฤต และภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชมีความแตกต่างกันมาก (คุรยละเอียดคนที่ 2 หน้า 4 - 7) เพราะฉะนั้นคำภาษาบาลี - สันสกฤตที่นำมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจึงมีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ ทัวย ซึ่งมี 7 วิธีทัวยกัน คือ

ก. เสียงเลื่อน คือ การเคิมเสียงในคำที่ภาษาบาลี - สันสกฤตเคิมเป็นคำที่ไม่มีตัวสะกด เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมีการ เคิมเสียงสะกดโดยการเลื่อนเสียงพยัญชนะของพยางค์หลังมาเป็นเสียงสะกดอีกเสียงหนึ่งโดยที่เสียงเคิมยังคงอยู่ หรือเปลี่ยนเสียงพยัญชนะของพยางค์หลังแล้วออกเสียงเป็นเสียงสะกด อาจจะเขียนทัวยพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งก็ได้ที่สามารถออกเสียงเป็นตัวสะกดตรงกับพยัญชนะของพยางค์หลังนั้น ถึงจะไม่ไค้ออกเสียงแทรกให้เป็นเสียงที่เชื่อมพยางค์ให้คือน้องกันก็ค้ำ แต่ก็ช่วยทำให้การออกเสียงพยางค์คั้นคั้น เพราะการมีตัวสะกดทำให้มาตราเสียงพยางค์คั้นกับพยางค์หลังเสมอกัน (บรรจบ พันธุเมธา 2518 : 128) ลักษณะการเปลี่ยนแปลงชนิดเสียงเลื่อนที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กนลกาม	ป.กล ป.กาม
กนลมาตุา	ป.กล ป.มายา
กัรรุณา, กัรรุหนา	ป.กรุณา
กุกกิ	ป.กุกิ
เกษสมาลา	ป.เกส ป.มาลา
คคชสาน	ป.คชสาร
คคชา, คคชา	ป.คช
คคชาไคนย	ป.คช ป.อาชาเนย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
คนละนา	ป.คนณา
คันทะกุกฐี	ป.คนฐ ป.กุกฐี
คันธภา	ส.คนฐ
เคารพอบัววัน	ป.เคารว ป.อภิวพวน
หมายากติวง	ป.คนณ ป.ชฺฐาติ ป.วัส
เจียนรการ	ป.จิร ป.กาล
โจนรกำ	ป.โจรณม
ชนสถาน	ป.ชนล ป.ชาร
ชนลมาน	ส.ชนมม
ชรลณี	ป.ชนนี
ชากคี, ชากคิ	ป.ชาติ
ชินนสี่, ชินณะสี่ย, ชินณะสี่ย	ป.ชินสี่ห
ชินนรค	ป.ชินนรค
ชีรมาชว	ป.ส.ชีว ส.ชนมม
เชรฐทล, เชคทพร	ป.เชควน
ณคีสถาน	ส.ณมฐการ
กุจสีคา, กุกสีตา	ป.กุสิค
ตักกะสินลา	ป.ตถกสิลา
ตักดา, ตักดาคต, ตักดาค	ป.ตถาคค
ตักดาคททล	ป.ตถาคค
ไตรปคก	ป.ทปิฏก
ทาส	ป.ทาส
ทิศา	ป.ทิส ส.ทิส
ทิมัง	ป.ถิน

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
พิภพดี	ป. ลลิตติ
มุกดา	ป. รุก
เทพเทอกันเทวี	ป. เทว ป. กัณธี
เทพมุกดา	ป. เทวปุก
โศคสา	ป. โศส ส. โศษ
นภพฤษ	ป. นพฤษ
นภรวดี	ป. นว ป. รตน
ธรรกา , ธรรมกา	ป. ธรรก
นักชา	ป. นช
นักคร , นักครา , นักครา	ป. ส. นคร
นักเรศ	ป. เนศ
นักที , นักทีหาร	ป. เนท
นัมภา	ป. นภ
น้าม (นัม - มะ)	ป. นภม
นิตทรา	ส. นิตฺตรา
นคทจน	ป. นทจร
นคคีสัน	ป. นคฺคิสฺสนฺธิ
นคคอน , ปจกุเรจ	ป. นคคา
นคคุราจ , นคคตา	
นคคทะกัถ , นคคคัถ , นคคคัถ	
นคคคัถ , นคคคัถ , นคคคัถ	ป. นคคัถ
นคคะเว , นคคะเว , นคคคัถ	

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ปรักคิโถม, ปรักคิโถม, ปรักคิโยม	ป. ปฏิโลม
ปฤษขทนา	ส. ปรุชน
ปิติน	ป. ปฏิน
ปิกุ	ป. ปิตา
โปสตา	ป. อุโบสถ
ผรสทาน	ป. ผลทาน
ผนลมาบ	ป. ผลปาป
พนลโยธา, ภนล	ป. ส. พล
พจนาก	ป. วจน
พิคสตา	ส. ภรตฤ
พิคสาภาค	ป. ทิส ป. ภาค
พิททะภูสา	ป. วิวิธ ป. ภูสา
เพคสนุกัร	ส. วิศวกุม
โพกสมบัต	ป. โภคสมปชติ
โพจนา, โพจน่า, โพจนา	ป. โภจน
โพคธิสมถาร	ป. โโพธิ
ภยาทตี	ป. พยาธิ
โภชนา, โภชน่า, โภชน่า	ป. โภชน
โภคธิสมถาร, โภคธิสมถาร	ป. โโพธิ
มริคฆราวค	ป. มิค ส. มฤค ป. ราช
มหาสุบพิทรา	ป. มหาสุภททา
มะนัทตี	ป. มทานตี
มัทคค, มกค	ป. มคธ
มัทคุปา	ป. มรุปายาส

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
มากุรัง	ป.มากุ
มากุหล	ป.มากุหล
มากุณฑกา	ป.มาส ส.มุดกา
มารรสี	ป.มาร
มุคฆมาค	ป.มุข ป.อมจุจ ส.อมาชย
มุชชะหะวาราว	ป.มุช ป.ทวาร
เมรุ	ป.เมรุ
ยมนนา	ป.ยมนนา
ยมนบาร	ป.ยมนปาล
ยาคตรา	ส.ยาคตรา
ยาคฎีกา, ยาคติกา, ยาสติกา	ป.ฉาติกา
ยาคติ, ยาคทิวงส์	ป.ฉาติ
โยชนา	ป.โยชน
รคจหนา, รคจหนา	ป.รจน
รคณา	ป.รณ
รคทียา	ส.รจนย
รณยา	ป.รณย
รสาขา	ป.รส
รคตะนัจไตร	ป.รคน ส.ทรช
รคสมิ	ส.รชมิ
รากค, รากคตัตถา	ป.ราก
วิการละโลกษณา	ป.วิกาลโกชนา
วิกษา	ป.วิษา
วิทียบา	ส.วิชยา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
เวจหน้า, เวคหน้า, เวทหน้า	ป. เวทนา
ศุกกอน	ป. สุกกร
ฆวากกา	ป. สวาก
สกุณา, สักคุณา	ป. สกุน
สมณะ	ป. สมณ
สมุทรไทย	ป. สมุทย
สักดิ์	ป. สติ
สักถามอร	ส. ชูถาวร
สามเนน	ป. สามเนน
สามวีค	ส. สมฤทธิ
สินลา	ป. สีลา ส. สีลา
สินลาจาน, สินลาจาวี	ป. สีล ป. จวีย
สิยรัตนคไตรย	ป. สีล ป. รัตน ส. ตรุย
สุกษา, สุกีย, สุกชี, สุกฆ	ป. สุข
สุกคเสม	ป. สุข ส. เวม
สุจิตร	ป. สุทิน
สุจิตตรา	ส. สุจิตรา
สุกัณรมา	ส. สุกรม
เสียนรา	ป. สिर
หัจไทย	ป. หทย
หิมภาน	ป. หิมวาน
เหตคุ	ป. เหตุ
อกก	ป. อกส
อชตมาง	ส. อาชมน

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
อักษุหรา	ป.อสุร
อัมภีเสก	ป.อภีเสก ส.อภีเมก
อัมภีรม	ส.อภีรมย
อัมภีรย	ป.อวีจิ
อัมภีวัน	ป.อภิวทน
อัมภีวาท	ป.อภีวาท
อัมภีปราช	ส.อภีปราช
อัมภีรม	ส.อภีรมย
อัมภีท่า	ป.อภีชมม
อหราชทานา, อหราชทนา	ป.อารารชน
อะโนตมันคทีย	ป.อโนตจต ป.นที
อะรินราช, อะรินราช	ป.อวิราช
อักกุ, อักกุสน, อักกุสน	ป.อกุศล ส.อกุศล
อักษะหมิก	ป.อภินิฏ
อักษรา	ส.อจฺจรา
อักษินนาทานา	ป.อักษินนาทาน
อักษิยาไสย	ส.อชฺยาสย
อักษินาย, อทินาย	ป.อชิปาย
อักษิการ	ป.อชิการ
อักษำปคสะ	ป.อชฺชสาสฺปชฺชสาส
อักษุรา, อษุรา	ป.อสุร
อัมประราไชย	ป.อปร ป.ชย
อัมปรีย, อัมปรีย, อัมปรีย	ส.อัมปรีย
อัมบาย	ป.อปาย

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อัปวัน	ป. อภิวัน
อัปหลัก	ส. อปลักษณะ
อัปประหฺรา, อัปปรหฺรา, อัปลา	ป. อพลา
อากคมา	ส. อาคฺมมา
อากคยา	ส. อาชฺญา
อามรินโท	ป. อมรินฺโท
อามริก	ส. อมฤค
อุจทกา	ป. อุจฺทก
อุปฺรสมบค	ป. อุปฺรสมปท
อุปฺรธ่า	ป. อุปฺรณฺธา
อุปฺรมา, อุปฺรพฺมา, อุปฺรพฺมา	ป. อุปฺรมา
อุพฺรพฺมา	ป. อุพฺรพฺท
อุปฺกทวะ	ป. ส. เอก
เอกกา	ป. โยช
โ อคฺชา	ป. ส. โยสฺส
โอรฺจสา, โอรฺกสา	

ข. การกลายเสียงพยัญชนะ คือ การที่พยัญชนะเสียงหนึ่งได้กลายเป็นพยัญชนะอีกเสียงหนึ่ง เสียงใดที่มีในภาษาหนึ่งแต่ไม่มีในอีกภาษาหนึ่ง เสียงนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้โดยง่าย บางทีก็กลายเป็นเสียงที่ต่างคนต่างมี และถือว่า ต่างเลือกใช้ตามถนัด (บรรจบ พันธุ เมธา 2518 : 16)

การกลายเสียงพยัญชนะจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นคำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมี

15 ลักษณะ คือ

1. เสียง ป กลายเป็นเสียง บ คือ การเปลี่ยนจากพยัญชนะมูอะ อโฆะ สติล ของภาษามาลี - สันสกฤต เป็นพยัญชนะ ระเบิด โฆะ สติล ของภาษาดั้งเดิมศรีธรรมราช การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้ ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
กัณบค	ส. กณปก
จักรามาย	ป. จตุร ป. อปาย
นที	ป. ปติ
นรคิพี	ป. ปจวี
นหรม	ป. ส. ปรม
นันทา	ป. ปชพท
นายน	ป. ปาย
นาระหมี	ป. ปารมิ
นาลิย	ป. ปาลี
บุชา	ป. ส. บุริ
เบียน	ป. เป็พ ส. เป็ท
ประคินัก	ป. ปฏิปจติ
อัมบาย	ป. อปาย

2. เสียง ฎ ท กลายเป็นเสียง ค คือ การเปลี่ยนแปลงจากเสียง มูอะ อโฆะ สติล ยอกเพทาน ของภาษามาลี - สันสกฤตและเสียง มูอะ อโฆะ สติล พัน ของภาษามาลี - สันสกฤต มาเป็นพยัญชนะ ระเบิด โฆะ สติล ปุ่มเหงือก ของภาษาดั้งเดิมศรีธรรมราช เสียง ค ในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราชอาจรวมไปถึงตัวอักษร ฎ ค้วย เพราะในภาษาไทยตัว ค และตัว ฎ ออกเสียงเหมือนกัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 17) การกลายเสียงชนิดนี้ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กานคา	ส.กานคา
กุกควิวาน	ป.กุกควิวาน
คกั, คคั, คคั	ป.ส.คคั
จิงคา, จิงกา	ป.จิงคา
เจกั, เจยงั	ป.เจกั ส.ใจชย
ชกา	ป.ชกา
คิกกา, คีกา	ป.คีกา
คิระ	ป.เคช ส.เคช
กุงสีคา, กุงสีกา	ป.กุงสี
เควคังสา	ป.เควคัง
เทมมุกคา	ป.เทมมุก
บรคัสัน	ป.บรคัสัน
ปจกัสัน	ป.ปจกัสัน
บรหวาน	ป.บรหวาร
ปิคคา	ป.ปิคคา
ประคัมภ	ป.ประคัมภ
ปรคัคโสม, ปรคัคโสม, ปรคัคคัโสม,	ป.ปรคัคโสม
ปรคัคคัโสมโลกิ	ป.ปรคัคคั
ทศคา	ส.ภรต
พุทคัคกา, พุทคัคกา, พุทคัคกา	ป.พุทคัค ป.คีกา
ภคัระ	ส.วช
มานคา, มารคา	ป.มาตา
มุกชคา, มุชคา	ส.มุกช
ยาณี, ยาคคัคกา, ยूरยาคคัคกา	ป.ยาณี

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
วิบัติ	ป. วิบัติ
สัมประคี	ส. สมฤติ
สักกา	ส. ศฤตา
สุคา	ป. สุคา
เหตุ	ป. เหตุ
อันครทวาร	ป. อนุครธาน
อาภาพเคธา	ป. อาภาว ป. เทช ส. เทชช

3. ว กลายเป็น พ คือ การเปลี่ยนแปลงจากเสียง กิ่งสระ โหระ วิมีปาก ของภาษามาลี - สันสกฤต มาเป็นเสียงระเบิด อโหระ ชนิด วิมีปาก ของภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช เมื่อเป็นพยัญชนะต้น หรือเปลี่ยนเป็นเสียงกัก อโหระ สนิล วิมีปาก เมื่อเป็นพยัญชนะสะก ถ้าเป็นพยัญชนะต้นในการเขียน อาจเขียนคล้าย ภ ถ้าเป็นพยัญชนะสะก อาจเขียนคล้ายรูปต่าง ๆ ที่ออกเสียงสะกในแม่ กย การเปลี่ยนแปลงชนิดที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษามาลี - สันสกฤต
ฉีบ, ฉีพ, ฉีพชีว, ฉีพปราน	ป. ช. ฉีว
เชคคฺพร, เชรฺคฺพล	ป. เชควน
ชฺยาม เกลา	ป. ส. ยาม ป. เวลา
ชฺทบ, เทพชฺคอร, เทพชฺค, เทภา	ป. ส. เทว
ชฺทพคฺช	ป. ส. นวคฺช
ชฺทวัก	ป. นวรคน
ชฺทวิราน	ป. ปวิวาร
ชฺทวิคฺชี	ป. ปจวี

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
พิพิงทะ	ป. วิวิธ
เพ็คสหนุ	ส. วิษณุ
พนาราม	ป. วนาราม
พนาไลย	ป. วนาลย
พระ	ป. ส. วร
พระพักตรา	ส. วร ส. วฤตฺต
พระศูหา	ส. วสุธา
พื่อนิกา	ส. วนิตา
พิถาก	ส. วิฆาค
พิมาน	ส. วิมาน
พิศโฉม , พิชโฉม	ส. วิศมย
พิรุค	ส. วิรุฑ
เพ็จ	ส. ไวยุช
เพ็ค (เส็คสา)	ป. เวทนา
เพคคาร	ป. วิคาน
ไพชน	ป. วิชน
ภยนาท	ป. วิ ส. อาปาท
ภลภาสังการ	ป. พล ป. ภาว ป. สิงคาร
ภักตรา	ส. วฤตฺต
ภาทิ , ภาทิย	ป. วาท
ภานอน	ป. วานร
ภาศหน้า	ป. วาสนา
ภัพ , ภัพ	ป. วิภ
ภินาค	ป. ส. วินาส

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ภิศดาร	ส. วิตุถาร
ภิศาร	ส. วิศาล
ภิจิก	ส. วิจิตฺร
ภิกาสา	ส. วิวาสุธา
ภิชโรค	ป. วิโรค
ภะกาน	ป. วิการ
ภะกาน	ป. วิตาน
ภะลา	ป. เวลา
ภอนุน	ป. เวปุลล ส. วาปุลย
ภอยรีย	ส. ไวรีย
มานท	ป. มาถว
สรภไท	ส. สรว
สัจจะหาตี	ป. สจฺจ ป. วาตี
อัมพิจัย , อักภมิจัย	ป. อวีจ

4. เสียง ป ต จ ก กลายเป็นเสียง ห ห ซ ก คือ การเปลี่ยนแปลงจากเสียงมูอะ อโฆชะ สติดล เกิดที่ริมฝีปาก ฟัน เพดาน กอ ตามลำค้ำ ของภาษาบาลี - สันสกฤต ไปเป็นเสียง ระเบิก อโฆชะ ธนิต ที่ริมฝีปาก ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เพดานอ่อน ตามลำค้ำ ของภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช

เสียง ห จะพบในคำที่เขียนด้วยพยัญชนะ ห ผ ภ

เสียง ท จะพบในคำที่เขียนด้วยพยัญชนะ ท ธ ฒ ฐ ฒ

เสียง ค จะพบในคำที่เขียนด้วยพยัญชนะ ช ก ฆ

เสียง ซ จะพบในคำที่เขียนด้วยพยัญชนะ ซ ฌ ฌ

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 17)

การเปลี่ยนแปลงแบบนี้ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
” ขมล , ขมร , ขมล	ป. กมล
ชียเลค , ขเหลค	ป. กิเลส
ชิวอร	ป. จิวร
ทุกโสภค	ป. ทุกุช ป. โสภ
ภระทาน	ส. ปุรทาน
ภระเกณี , พระวนีย	ส. ปุรเวณี
พิจขนาด , วัชนัง	ป. วจน
วิชนา , วิชนา	
มาคมุคคทา	ส. มุคทา
รูปพระท่า	ป. รูปธมม
อุกฆบาน , โลกคบ้าน	
อุกฆสงสาน , โลกค , โลก -	ป. โลก
อุคอร , โลกทวิหาร	
วัททะสงสาน	ป. วฏฏ ป. สงุสสาร
สัคคูนี , สัคคูนิน	ป. สกฺกฺวา
สุกคเสม	ส. สุข ส. เกษม
โสภคโสภค	ป. โสภ
อนาคคฆกาน	ป. อนาคคกาล
อะโนคคหัง	ป. อโนคคูป
อักษะหนิค	ป. อกฺษิฏ

5. เสียง ห ห ซ ค กลายเป็นเสียง ป ต จ ก ก็คือการเปลี่ยนแปลงในทางที่ตรงกันข้ามกับ ข้อ 4 เปลี่ยนจากเสียงหนัก (อนิต หรือ มีลม) เป็นเสียงเบา (ลิลิต หรือ ไม่มีลม) การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรหัท	ป. กหตุถ
กำพลี , กำภลี , กำภลีย	ป. กมุภีร
ชงงกา	ป. ส. ชงฆ
ปลีก	ป. ผลีก
ปะตะหือ , ปรัคคหี , บัตะหี	ป. ปจวี
มัทตุปา	ป. มธูปายาส
ราชจายาน	ป. ราชยาน
รึกก่ชาก	ป. รุกชชาติ

6. พยัญชนะวรรคหนึ่งกลายเป็นพยัญชนะวรรคอื่น คือ การเปลี่ยนที่เกิดเสียงจากพยัญชนะวรรคหนึ่งไปยังที่เกิดเสียงที่อื่น ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
กาลีบัค	ป. ทาล ส. ปตุร	จากฐานพัน เป็นฐานเพคานอ่อน
จิริยา	ป. กิริยา	จากฐานคอ เป็นฐานเพคานแข็ง
ภูคาน	ป. ส. ภูปาล	จากฐานริมฝีปาก เป็นฐานปุ่มเหงือก
ราหัยาร	ป. ราชยาน	จากฐานเพคานพัน เป็นฐานปุ่มเหงือก
เสนามนบริย	ส. เเสนามนุตริญ	จากฐานพัน เป็นฐานริมฝีปาก

7. เสียงมุกะกลายเป็นเสียงเสียดแทรก ได้แก่พยัญชนะทั่วไปเปลี่ยนไปเป็นพยัญชนะเสียง ส (ส ษ ส) ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สิริมัก อัศบาหลิย	ป. ปรมตุต ป. อตุต ป. ปาลี

8. เสียงอุสูมในภาษาบาลี - สันสกฤตกลายเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ คือ พยัญชนะเสียง ส เปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
จหลากา , ฉลากา ฉหลากา ฉหลาฉหาร	ส. ศลาก ป. सालา ป. ฉทาน
ครีกสา หั้นพกัน ล็กมณะ	ส. ศิกษา ป. ทสพล ส. ลกษณ

9. เสียงมุกะกลายเป็นเสียงอักษระ และเสียงรัว คือการที่เสียงพยัญชนะอื่น ๆ เปลี่ยนเป็นเสียงอักษระ (ข ว) และเสียงรัว (ร) (ภาษาบาลี - สันสกฤตถือว่าเสียง ร เป็นอักษระด้วย) การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บริบัต บินฮัน ปีเทศ	ป. ปฏิบัติ ป. ปญจนุช ป. วิเสส ส. วิเศษ

10. เสียงอักษระกลายเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรม ท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
นโภขาย ภททา	ป. นย ป. อุปาย ป. ส. พาล

11. เสียงนาสิกกลายเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ คือเสียงนาสิกได้แก่เสียง
ง น ญ กลายเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชลิ ญ่มพ่บาน , ย่มก่บาร ปินจา , ปิรจา	ป. ชนิน ป. ยมपाल ส. มญจ , มญจก

12. เสียง ร กลายเป็นเสียง ล หรือเสียง ล กลายเป็นเสียง ร เสียง ร ล ในภาษาบาลี - สันสกฤต ถือว่าเป็นพยัญชนะอักษระเดียวกัน แต่ในภาษาถิ่น นครศรีธรรมราชถือว่า ร เป็นพยัญชนะรัว ส่วน ล เป็น พยัญชนะข้างลิ้น บางครั้งจะพบว่า เสียงร ในภาษาบาลี - สันสกฤตกลายเป็นเสียง ล ในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชได้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
น้ำลิ้น สายลิกา อฬลา	ป.นารีผล ส.สาริกา , ศาริกา ส.อุปุรา

การเปลี่ยนแปลงจาก ล เป็น ร เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
บาริย	ป.ปาลิ

13. เสียง ห กลายเป็นเสียง น เสียง ห ที่อยู่ท้ายพยางค์เมื่อลอบสระ ออกแล้วจะกลายเป็นตัวสะกด แต่เนื่องจากภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชไม่สามารถออกเสียง ตัวสะกดด้วยตัว ห ได้ จึงต้องเปลี่ยนแปลงเป็นเสียงอื่น ที่พบ คือ กลายเป็นเสียง น เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
วีวาน	ป.วิวาห

14. เสียง ร กลายเป็นเสียง ฤา เสียง ร ในบางคำจะเปลี่ยนแปลงเป็นเสียง ฤา เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
นีดูขาน นีดูขาน , รีดูขาน หีดูหัน	ป.ส. นีรยपाल ส. นีรูวาน ส. หฤททยหรุช

15. การกลายเสียง อ เป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ เสียงสระลอย คือ สระที่เราต้องการใช้โคต ๆ (กำชัย หองหล่อ 2515: 14) ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชไม่นิยมใช้เป็นพยางค์แรกของคำ ถ้ามีคำที่นำมาจากภาษาบาลี - สันสกฤตที่มีลักษณะดังกล่าวก็จะเปลี่ยนแปลงโดยการตัดออก (รายละเอียดในบทที่ 5) หรือถ้าไม่ตัดออกก็จะเปลี่ยนเป็นพยัญชนะตัวอื่น ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชะนากค	ป. อนาคค
ชูบาย	ป. อุบาย
รือศยา	ส. อีรุชยา
วัตตะวาจา	ป. อุตถวาจา
หัตถุยา	ส. อรุชยา
หัจฉี , หักฉี	ป. อญฉี

บางกรั้่งคำที่มีพยัญชนะอยู่แล้ว ศักพยัญชนะออกเหลือเพียงสระก็มี เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อิสาค , อีสาค	ป.ปิสาจ ส.ปิสาจ

ก. การเพิ่มเสียงพยัญชนะ มี 5 ลักษณะ คือ

1. เพิ่มเสียง ร เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรเส่ม	ส. เกษม
กรหมุน	ส. กมล
กรหลี่ , กระหลี่	ป. ส. กาลิ
กระสัค , กระสัคธา	ส. กุชตุริย
กุดประการ	ป. กุด ป. กูปการ
จักระภัจ , จักระพักซ์คัตติยา	ป. จกฺวรวคฺคิ
จักกระภักทิวาค	
เจกกระโภค	ป. ปจฺเจกโพธิ
ทรมาร , หันรมา	ส. ทมน
บัททิจ	ป. ปญฺพิท
ปรัทึบ	ป. ปทึป

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ปรัดำ , ประดำ	ป. อุปลมุกก
ปรันบัก , ปรานบัก	ป. ปฏิปตฺติ
ปรหมาค	ป. ปมาท
ประจุมัร	ป. ปจฺจุปฺปนฺน
ประคิบัก , ปรักบัก	ป. ปฏิปตฺติ
ปรักคิโลม	ป. ปฏิโลม
ปรักคิพี	ป. ปจวี
พระสุหา	ป. ส. วสุธา
โพรยชั้น	ป. วิชน
ภระฮาน	ส. วุฮาน
รูปกระสัคศรี	ส. กุษตฺริย
สมบรัก	ป. สมฺปตฺติ
สารวัคคิ	ป. สาวตฺถิ
สิงคราร	ป. สิงการ ส. ตฤงการ
สุคหันรมา	ป. สุธมฺม
อับปรมุงคน	ป. อปมุงค
อับประกาศ	ป. อปภาค
อุปปรเทค	ป. อุปเทสค ส. อุปเทสค
อุปประมาร , อุปรหมา	ป. อุปมา
อุบประชา , อุบระชาจาร	ป. อุบชฺฌาย
อุบระการ	ป. อุบการ
อุบระดาก	ป. อุปฏฺจากร
อุบระนันโท	ป. อุปนฺนุโท

2. เติมเสียงนาสิก ในคำที่มีมากกว่าหนึ่งพยางค์ ถ้าในภาษาบาลี - สันสกฤตเติมไม่มีตัวสะกด เมื่อนำมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมักจะมีการเพิ่มเสียงสะกดไปด้วย บางคำก็มีการเพิ่มเสียงสะกดโดยการเลื่อนเสียงหลังมาเป็นเสียงสะกด (ดูรายละเอียดในข้อ ก บทที่ 4 หน้า 93) แต่บางคำก็เพิ่มเสียงนาสิกที่มีฐานที่เกิดที่เดียวกับพยัญชนะต้นของพยางค์ที่อยู่ถัดไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
มุงกุต	ป. มกฺก
มิจจาทาน	ป. มิจฺจาทาน
สารท้าว , สานท้าว , ศาลท้าว	ป. สาธารณ
อันทันทาน	ป. อทันทาน
อำมฤก	ส. อมฤก

3. เพิ่มตัวสะกดอื่น ๆ ในพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด บางคำนอกจากจะเพิ่มตัวสะกดโดยการใส่ ร และเติมเสียงนาสิกแล้ว ยังมีการเพิ่มตัวสะกดอื่น ๆ โดยไม่สามารถจะคาดได้ว่า ตัวสะกดที่เพิ่มเข้ามานั้นจะเป็นเสียงอะไร การเพิ่มเสียงสะกดในลักษณะนี้ที่ปรากฏ เช่น

ก) เพิ่มเสียง ก

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
คิบุก	ป. คิบุ
มุกสา	ป. มุสา

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
อักษินนาทานา อุกหังกา	ป.อหิขุนทาน ป.อหุงการ
ข) เติมเสียงพยัญชนะสะกดอื่น ๆ เช่น	
คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต หมายเหตุ
กิริยา สพโหมย องน้ำทอน	ป. กิริยา เติมเสียง ค ป. สมย เติมเสียง ป ป. อนาธร เติมเสียง ง

4. เติมเสียง ห หรือการใส่ ห นำ คำที่ภาษาบาลี - สันสกฤตมี พยางค์ที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว 10 ตัว คือ ง ฎ ฌ น ม ย ร ล ว ฬ (พระยาอุปทิศศิลปสาร 2514 : 16) เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช นิยมใช้ตัว ห นำ เพื่อต้องการให้อ่านออกเสียงเอก, โท และจัตวา อย่างเสียงภาษาไทย มาตรฐาน เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กรรภูหนา , กัณฐหนา กระหมล	ป. กรุณา ป. กมล

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
กระหลี่ , กระหลี้ย	ป. ส. กาลิ
กระแหก	ป. การวิก
กินหรา	ป. กินรา
กินหรี	ป. กินรี
ช้อยเหล็ก	ป. กิเลส
คาหรา	ป. ทารา
คีเหรก	ป. อติเรก
ทุดจะหรีค	ป. ทูจจรีค
เทคสะหน้า , เทคหน้า	ป. เทสนา
บับสาหลา	ป. ปณฺณสาหลา
บารหมี , บาระหมี	ป. ปารมิ
บาหลย	ป. ปาลิ
บุหราน	ป. ปุราณ
ปรหมาร , ประหมาร	ป. ปมาก
ปรโหญย	ป. ปโยชน
ปะคะหวิ	ป. ปจวิ
พิคโหมย	ส. วิสุมย
ภิกจหนา	ส. วิจารณา
รงหนา	ป. รจน
ริศหยา	ส. อีรุชยา
เว็จหนา	ป. เวทนา
สาศหนา	ป. สาสนา ส. ศาสนา
สาหมาน	ป. สามณฺณ

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
สาหล้า , สาไหลย , หลา	ป.สาลา ส.ศาลา
สำบุหรีค	ป.สบุปรีศ
สำหลีย	ป.สิมุลลิส ส.ศาลุลลิส
เสหนา , เสนี	ป.ส.เสนา
อหนักตา	ป.นตุตา
อนาค	ป.อนาค
อหราชนา	ป.ส.อาราธนา
อประหลัก	ป.อปุลกษณ ส.อปุลกษณ
อประหราช	ป.อปราชย
อุปปรโหมย	ป.อุปเมย

5. การแทรกเสียง ในคำที่มาจากภาษาบาลี - สันสกฤตที่นำมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชบางคำจะมีการแทรกเสียงพยัญชนะ โดยไม่สามารถจะหาเหตุผลว่า ทำไมจึงต้องแทรกเสียงเหล่านั้นเข้ามา เสียงที่จะแทรกเข้ามามีเสียง ก ข และ ช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
นิศวาท	ป.นิवास	แทรกเสียง ช
ปรหมบ่อพิค	ส.ปรหมปวิตูร	แทรกเสียง ย
เกศสโภย	ป.เกศ ภย	แทรกเสียง ช
อชนาคค	ป.อนาคค	แทรกเสียง ก

พ. การตัดเสียงพยัญชนะ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะอีกอย่างหนึ่ง คือ การตัดเสียงพยัญชนะที่มีอยู่แล้วให้หายไปเหลือเพียงสระของพยัญชนะนั้น ซึ่งบางคำเมื่อตัดเสียงพยัญชนะแล้วเสียงสระที่เหลืออยู่จะมีการยืดยาวเสียงจากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว เพื่อเป็นการชดเชยเสียงพยัญชนะที่หายไป เสียงพยัญชนะที่ถูกตัดไปที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชมี

1. การตัดเสียงนาสิก เสียงนาสิกที่เป็นเสียงสะกดในคำหลาย ๆ พยางค์อาจจะถูกตัด ที่ปรากฏ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
พุทธานุ อุกทียชา	ป. พุทธงูร ส. อุทฺธาน

2. การตัดเสียงอุสุม เสียงที่มีมักจะหายไปในคำที่มาจากภาษาบาลี - สันสกฤต ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช คือ เสียงพยัญชนะอุสุม อาจจะเป็นเพราะว่าเสียงอุสุมเป็นเสียงที่ออกไม่ค่อยเต็มพยางค์ก็ได้ เสียงอุสุมของภาษาบาลี - สันสกฤต ที่หายไป ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ก่นลกาย , ก่นลกาย อุทิ	ป. สกลกาย ส. สุตฺติ

3. การตัดเสียง ร เสียงที่ถูกตัดไปอีกเสียงหนึ่งในคำภาษาบาลี - สันสกฤต ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชคือ เสียง ร โดยมากจะเป็นตัว ร ที่ไม่มีสระกำกับหรือ

ที่เรียกกันว่า ร เรมะ แต่บางครั้งจะพบว่าตัว ร ที่มีสระกำกับก็หายไปด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ปราจณา , ปราถณา	ส.ปฺรารุณา
ปราคดหนา , ปราดหนา	ส.ปฺรารุณา
ปราดหนา	
พีกระ๊ะ	ป.ส.วร ป.คห
พยาค	ป.วร ป.ณาทิ
พระนิกาน	ส.นิรุวาน
มยาคมาคตรา	ส.มารุยทา
สี่สี่	ส.สรสูวตี
สามาค	ส.สมรุถ

4. การตัดเสียงสะกด เสียงสะกดในคำที่มาจากภาษาบาลี - สันสกฤต
ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่ถูกตัดไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ประจุบรี	ป.ปฺรจฺจุปฺปนฺน
ปัจจัดอน	ป.ปฺรจฺจตุถฺย
ภฤษา	ส.วฺรุฤษ
มโหสืบ	ส.มโหตุสว
สรรเพ็ญ	ส.สรฺวชฺญ
อะไซเกนึ	ป.อฺกุไซกนิ

ง. การกลมกลืนเสียง คือ การที่เสียงเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมหรือไปตามเสียงข้างเคียง (วิไลวรรณ ษนิษฐานันท์ 2526 : 15) การเปลี่ยนแปลงเสียงโดยการกลมกลืนเสียงจากคำภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นคำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

1. การกลมกลืนไปตามเสียงแข็ง ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา (2518 : 79) ได้กล่าวถึงเสียงแข็ง อ่อนของพยัญชนะไว้ดังนี้

พยัญชนะเสียงแข็งได้แก่พยัญชนะวรรคหฤหรรณับแต่แถวที่ 1 ถึง 4

พยัญชนะเสียงแข็งรองลงมาได้แก่ ศ ษ ส

พยัญชนะเสียงอ่อนได้แก่ ง ญ ณ น ม

พยัญชนะเสียงอ่อนที่สุดได้แก่ ย ร ล ว

การกลมกลืนเสียงจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นคำที่ใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชก็ดำเนินไปตามกฎนี้ เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
กาจณ	ป. กาญจน	กาญจน → กาจจน → กาจณ
นิกทา	ป. นิพุทา	นิพุทา → นิทุทา → นิกทา
บริคาการ	ป. ปญนาการ	ปญนาการ → ปญคาการ กลมกลืนไปตามเสียง แต่ไม่เปลี่ยนวรรค
หรัณสา	ส. วรุษ	วรุษ → วนุษ → วณุษ → พนุษ → หรัณสา
สัมหลี , สัมมลีย	ส. ศาลุมลีย	ศาลุมลีย → ศามุมลีย → สมุมลีย → สัมมลีย

2. การกลมกลืนไปตามเสียงอ่อน การกลมกลืนเสียงของคำภาษาบาลี - สันสกฤตในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชบางคำมีการกลมกลืนที่ตรงกันข้ามกับกฎแห่งเสียงอ่อน แข็ง ตามที่กล่าวแล้ว คือ แทนที่จะกลมกลืนไปตามเสียงแข็งหรือเสียงแข็งมีอำนาจกลมกลืนเสียงอ่อนกลับปรากฏว่า เสียงอ่อนกลับมีอำนาจในการกลมกลืนเสียงแข็ง เช่น

ก) การกลมกลืนไปตามเสียงอัมสระ พยัญชนะเสียงแข็งอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้กับพยัญชนะอัมสระ (ย ร ล ว) จะกลายเป็นพยัญชนะอัมสระตัวนั้นไป เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
ญอ ^ก	ป. ยมก	ยมก → ยชก → ญชก → ญอ ^ก
ป ^{รี} บ ^ค	ป. ปฏิปตฺติ	ปฏิปตฺติ → ปุ ^{รี} ปฏิปตฺติ → ป ^{รี} บ ^ค → ป ^{รี} บ ^ค → ป ^{รี} บ ^ค
พ ^ร ร ^{นา} , พ ^ร ร ^{นา} , ภ ^ร ร ^{นา} ก ^น ร ^{นา}	ส. วรุณนา	วรุณนา → ว ^ร ร ^{นา} พ ^ร ร ^{นา} → พ ^น ร ^{นา}

ข) การกลมกลืนไปตามเสียงนาสิก (Nasalization)
เสียงนาสิกคือเสียง ม น ญ ง พยัญชนะอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้กับเสียงนาสิกย่อมจะถูกเสียงนาสิกกลมกลืนไปเป็นเสียงนาสิกนั้น เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครหรือมณฑลราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
เคียนนดิ	ส. ทิรุติย	ติรุติย → เคียนนดิ → เคียนนดิ → เคียนนดิ
นินนมิค พรัมโรหิต , มโรหิต	ส. นิรุมิค ป. พุราหุณปุโรหิต	นิรุมิค → นินนมิค → นินนมิค พุราหุณปุโรหิต → พราปุโรหิต → พรัมมุโรหิต → พรัมมโรหิต → พรัมมโรหิต
อนันตัง	ป. อนตุคา	อนตุคา → อนันตัง → อนันตัง → อนันตัง
อันนะราช	ป. อนุคราย	อนุคราย → อันคราย → อันคราย → อันนะราช

ก) การกลมกลืนจากเสียงนาสิกของวรรคอื่นมาเป็นเสียงนาสิก
ที่มีฐานที่เกิดที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกันกับพยัญชนะที่ตามมา เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครหรือมณฑลราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
สิงหน้า อังการ	ส. สิมุหนาท ส. โอมุการ	สิมุห → สิงุห → สิงห โอมุการ → โอมการ → โองการ → องการ → อังการ

3. การกลมกลืนจากเสียงสติดลเป็นเสียงอนิต ในบางคำพยัญชนะไม่มีลม
(สติดล) ถ้าอยู่ใกล้กับพยัญชนะมีลมหรือพยัญชนะอูสูม (ศ ช ส) ทำให้พยัญชนะไม่มีลมนั้น
เปลี่ยนเป็นพยัญชนะมีลมไปด้วย เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
ผีสาคร	ส.ปิศาจ	ป→ผ ค้วอ่านาจ ๓
พระเพนี	ส.ปุระเวณี	ป→พ ค้วอ่านาจ พ
กระทาน	ส.ปุระทาน	ป→ภ ค้วอ่านาจ ๘

4. การกลมกลืนเป็นเสียงเดียวกัน ใต้แก่พยัญชนะสองเสียงอยู่ใกล้กัน
แล้ว มีการกลมกลืนเป็นเสียงเดียวกัน เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
ชีโลก	ป.ปริโลก	ปร ช

๑. การหลักเสียง (Dissimilation) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่
ตรงกันข้ามกับการกลมกลืนเสียง กล่าวคือ หลังจากจากเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้ว เสียงที่
เปลี่ยนไปจะเหมือนกับเสียงข้างเคียงน้อยลงหรือกลายเป็นเสียงที่ต่างออกไปจากเสียง
ใกล้เคียง (วิไลวรรณ ษนิษฐานันท์ 2526: 20) การหลักเสียงจากภาษาบาลี - สันสกฤต
มาเป็นคำที่ใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชที่ปรากฏมี

1. การหลักเป็นเสียงนาสิก คือ เสียงเกิมไม้ไต่เป็นเสียงนาสิกเมื่อรับ
มาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราชจะเป็นเสียงนาสิก ซึ่งเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น
ส่วนมากจะเป็นเสียงสะกด เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การผลัดจากเสียงพยัญชนะอื่น ๆ เป็นเสียงอัมสระและเสียงข้างลิ้น คือ คำที่ภาษาบาลี สันสกฤตเดิมไม่เป็นเสียงอัมสระ เมื่อรับมาใช้ในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราชได้เป็นเสียงอัมสระเพื่อให้เป็นเสียงที่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อม เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
คั่นล่นา	ป. คณนา	คณนา → กณนา → คนนนา → คนลนา → คั่นล่นา
ภัรล	ป. พนฺจ	พนฺจ → พันจ → พันระ → พันล → ภัรล
ชนล , ชนล	ป. ชน	ชน → ชนน → ชนล → ชนล
บิณอจัน	ป. ปญฺจ	ปญฺจ → ปัญจ → ปัญจ → บิญจ → บิณฺย → บิณอ
สุวันยอ	ป. สุวณฺณ	สุวณฺณ → สุวันณะ → สุวัยยะ → สุวันยอ → สุวันยอ

ฉ. การสับเสียง (Metathesis) การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะของคำ บางครั้งก็เกิดขึ้นโดย เสียงพยัญชนะในคำสับเปลี่ยนตำแหน่งกัน (วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ 2526 : 11) ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน (2499:154) ได้กล่าวถึงการสับเสียง ไว้ว่า "คำบางคำเมื่อเปล่งออกด้วยอาการรีบร้อนใจเร็วกว่าพูด เสียงในคำอาจทับกัน คือ เสียงหน้าไปเป็นเสียงหลังเสียงหลังไปเป็นเสียงหน้า... คำพูดเร็วเกินไปขณะออก เสียงลิ้นพลันอันอาจสับสน"

คำที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะสับเสียงที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช

เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่น นครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต	หมายเหตุ
กัษยปีย ทริคธา	ป. กษุปีย ส. ฤทฐา	ฤทฐ → ฤทธ → ริทธ → ริททธ → ทริคธ → ทริคธา

ช. การลากเข้าความ ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน (2499: 117) ได้กล่าวถึงการลากเข้าความไว้ว่า "ลากเข้าความ คือ คำที่เป็นภาษาต่างประเทศหรือเป็นคำโบราณและคำภาษาถิ่น ซึ่งแปลเอาความหมายไม่ได้ก็มักจะแปลงเสียงเพื่อลากเข้าความให้แปลได้"

ศาสตราจารย์ พร.บรรจบ พันธุเมธา (2518: 132) ได้อธิบายเกี่ยวกับการลากเข้าความไว้ว่า "คือ การแปลงเสียงคำบาลี - สันสกฤตให้ฟังเป็นคำไทย ๆ หรือเป็นคำที่คนไทยเข้าใจความหมายอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้รู้ความหมายทันทีเมื่อได้ยิน"

คำที่เปลี่ยนแปลงโดยการลากเข้าความจากภาษาบาลี - สันสกฤตมาเป็นคำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช เช่น

คำในวรรณกรรมท้องถิ่นนครศรีธรรมราช	ภาษาบาลี - สันสกฤต
ชียหนอน ผิคปรีต	ป. กีนร ส. วิบุริต